



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 21 lutego 2025 r.

Pozycja 95

POSTANOWIENIE

z dnia 3 października 2024 r.

Sygn. akt Ts 137/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Michał Warciński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Parafii Rzymskokatolickiej [...] w B. o zbadanie zgodności:

art. 292 w związku z art. 172 § 1 w związku z art. 285 § 1 i 2 w związku z art. 305⁴ w związku z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.) w zakresie, w jakim:

- „umożliwiają nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu w dobrej wierze w przypadku braku decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości [Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64, ze zm.], art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127, ze zm.), art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1990, ze zm.)”,
 - „umożliwiają doliczenie posiadania przez przedsiębiorstwa energetyczne wykonywanego przed dniem 3 sierpnia 2008 r., do okresu korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia w sposób odpowiadający służebności przesyłu po dniu 3 sierpnia 2008 r., potrzebnego do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie”,
 - a także w zakresie, w jakim „Sąd pomija możliwość przerwania biegu zasiedzenia służebności przesyłu na nieruchomości skarżącego, któremu przyznano prawo własności nieruchomości zamiennej w postępowaniu regulacyjnym prowadzonym z udziałem przedstawiciela Skarbu Państwa na mocy orzeczenia Komisji Majątkowej w Warszawie, zgodnie z ustawą z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347, ze zm.), dalej ustawa z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, w zamian za nieruchomość bezprawnie upaństwowioną w czasie PRL, której zwrot był niemożliwy z uwagi na jej trwałe zagospodarowanie w okresie PRL”,
- z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1-3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 28 czerwca 2022 r. (data nadania) Parafia Rzymskokatolicka [...] w B. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżąca jest właścicielem działek nr 194/1 i 149/1 położonych w miejscowości K., gmina B., powiat [...], województwo [...], dla których prowadzona jest księga wieczysta o nr [...]. Powyższe działki zostały przyznane skarżącej jako nieruchomości zamienne na podstawie orzeczenia Komisji Majątkowej w Warszawie z 12 listopada 1997 r. (sygn. akt [...]). Przez nieruchomości skarżącej przebiega linia energetyczna średniego napięcia, której właścicielem jest ENEA Operator Sp. z o.o. z siedzibą w P. (dalej: przedsiębiorstwo energetyczne). Skarżąca wystąpiła do Sądu Rejonowego w S. I Wydział Cywilny z wnioskiem o ustanowienie na tych nieruchomościach, na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego, służebności przesyłu, polegającej na znoszeniu dotychczas posadowionych urządzeń przesyłowych i linii napowietrznych 15 kV, w tym prawa korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji i remontów tych linii wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem oraz przebiegu linii w załączonej do wniosku mapie, za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 19 312 zł.

Sąd Rejonowy postanowieniem z 18 marca 2021 r. (sygn. akt [...]) oddalił wniosek, stwierdziwszy, że przedsiębiorstwo energetyczne nabyło służebność gruntową o treści służebności przesyłu przez zasiedzenie. Apelacja skarżącej została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w B. II Wydział Cywilny Odwoławczy z 13 stycznia 2022 r. (sygn. akt [...]). Powyższe orzeczenie wraz z uzasadnieniem zostało doręczone skarżącej 29 marca 2022 r.

Od postanowienia Sądu Okręgowego skarżąca wniosła skargę kasacyjną. Sąd Najwyższy postanowieniem z 12 kwietnia 2023 r. (sygn. akt [...]) odmówił przyjęcia jej do rozpoznania.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego, zarządzeniem z 30 stycznia 2024 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 9 lutego 2024 r.), wezwał skarżącą do sprecyzowania przedmiotu zaskarżenia przez wyjaśnienie, czy jest nim wskazany na stronie 1 skargi (po słowach: „wnoszę o: 1. stwierdzenie niegodności”): „art. 292 w zw. z art. 172 § 1 w zw. z art. 285 § 1 i 2 w zw. z art. 305⁴ w zw. z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)”, czy wskazany na stronie 2 skargi (po słowach: Określam przedmiot skargi konstytucyjnej wskazując na naruszenie przepisów:): „– art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 285 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. w zw. z art. 352 § 1 k.c. w zw. z art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości [Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64, ze zm.] w związku z art. 61 i 63 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, – art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127, ze zm.), – art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899, ze zm.) w związku z art. 61 i 63 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego”.

W piśmie procesowym z 16 lutego 2024 r. (data nadania) skarżąca poinformowała, że na stronie 1 skargi przedstawiła przepisy Kodeksu cywilnego „regulujące zasiedzenie

nieruchomości i jej odpowiednie zastosowanie do ograniczonego prawa rzeczowego unormowanego w Kodeksie cywilnym w 2008 r., których niezgodność z przepisami Konstytucji w sposób ogólny (...) [opisała] na stronie 1 skargi”. Na stronie 2 skargi został natomiast rozwinięty „opis przedmiotu skargi [konstytucyjnej, w piśmie – kasacyjnej] o przepisy szczegółowo normujące kwestie gospodarowania nieruchomościami i wywłaszczenia nieruchomości oraz w odniesieniu do przepisów ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego normujące kwestie wywłaszczenia kościelnych podmiotów w latach 50 tych i ich rewindykacji poczynając od 1 stycznia 1990 roku w wyniku zmian ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej. Przepisy te szczegółowo zostały opisane w skardze konstytucyjnej”.

Zdaniem skarżącej, wykładnia kwestionowanych przepisów ustawy – Kodeks cywilny, przyjęta w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, zgodnie z którą „możliwe jest zasiedzenie przez przedsiębiorstwo energetyczne służebności przesyłu w dobrej wierze z doliczeniem okresu posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu do okresu posiadania oraz pominięcie przerwania biegu zasiedzenia służebności gruntowej doliczanej do okresu służebności przesyłu, w czasie prowadzonego postępowania regulacyjnego przed Komisją Majątkową w Warszawie, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego [w Rzeczypospolitej Polskiej; Dz. U. z 2019 r. poz. 1347, ze zm.]”, narusza konstytucyjne prawo własności, zasady proporcjonalności, równości wobec prawa oraz demokratycznego państwa prawnego.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna lub gdy braki formalne nie zostały usunięte w ustawowym terminie.

2. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej może być ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. W związku z tym art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK zobowiązuje skarżącego do określenia przedmiotu skargi, tj. do wskazania przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego wydano w jego sprawie orzeczenie, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i w stosunku do którego domaga się stwierdzenia niezgodności z ustawą zasadniczą.

3. Jako że skarżąca nie określiła jednoznacznie tak rozumianego przedmiotu skargi, Trybunał wezwał do jego doprecyzowania. Zarządzeniem z 30 stycznia 2024 r. zobowiązał skarżącą do wyjaśnienia, czy kwestionuje zgodność z Konstytucją wskazanych na stronie pierwszej skargi przepisów Kodeksu cywilnego, czy przywołanych na stronie drugiej, określonych jako jej przedmiot, przepisów innych aktów normatywnych.

3.1. W piśmie procesowym z 16 lutego 2024 r. skarżąca nie wyjaśniła tej kwestii. W lakonicznym uzasadnieniu poinformowała jedynie, że przywołane przepisy dotyczą odpowiednio zasiedzenia nieruchomości oraz gospodarowania nieruchomościami i ich wywłaszczania, wywłaszczania w latach pięćdziesiątych podmiotów kościelnych i ich rewindykacji od

1 stycznia 1990 r. Wszystkie regulacje zostały, jak twierdzi skarżąca, szczegółowo opisane w skardze.

3.2. Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdził, że skoro w piśmie procesowym z 16 lutego 2024 r. skarżąca nie określiła przedmiotu zaskarżenia (nie wskazała, stosownie do art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, przepisu ustawy, na podstawie którego Sąd Okręgowy w B. II Wydział Cywilny Odwoławczy postanowieniem z 13 stycznia 2022 r., sygn. akt [...], orzekł ostatecznie o jej prawach), to nie usunęła braku formalnego skargi konstytucyjnej.

Wskazana okoliczność jest, zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK, podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.